

Ammattiin opiskelevat nuoret toivovat tulevaisuudelta mielekästä työtä, jolla rahoittaa työn ulkopuolinen elämä

Turun ammattikorkeakoulun opinnäytetyössä tutkittiin ammattiin opiskelevien nuorten ajatuksia urapoluista ja tulevaisuuden odotuksista. Opinnäyte tehtiin osana Turun ammattikorkeakoulun Luotsi-hanketta. Luotsin tavoitteena on ammattiin opiskelevien nuorten hyvinvoinnin tukeminen, urapolkujen kehittäminen sekä yhteistyökäytäntöjen kehittäminen. Hankkeen taustalla on huoli valmistuvien ammattilaisten työhyvinvoinnista.

Mikä ihmeen Z-sukupolvi?

Tällä hetkellä ammattikouluun suoraan peruskoulusta siirtyneet nuoret ovat syntyneet 2000-luvulla. Tätä sukupolvea, joka on syntynyt vuoden 1995 jälkeen kutsutaan nimellä Z-sukupolvi tai "zoomerit". Tämän Z-sukupolven ainutlaatuisena ja merkittävänä erona muihin sukupolviin on se, että teknologia kuten Wi-Fi-yhteydet, sosiaalinen media ja jatkuva viestintä, ovat olleet osa heidän elämäänsä alusta alkaen ja he myös käyttävät sitä rutiininomaisesti. Rohkeasti ajattelevat Z-sukupolven nuoret ovat tietoisia individualisteja, ja tulevaisuudessa työtä räätälöidäänkin yhä enemmän tekijöiden toiveisiin ja kykyihin sopivaksi, eikä toisin päin.

Nuoruus on keskeinen elämänvaihe, ei vain aikuisiän terveyden ja siihen liittyvien elintapojen, vaan myös ammattiuran muotoutumisen kannalta. Nuoruus on elämänvaihe, jossa elämän vastuut ja yksilön itselleen asettamat tavoitteet muuttuvat todellisuudeksi.

Näitä vastuita ja tavoitteita ovat muun muassa koulutus, työpaikka, oma asunto ja sosiaaliset suhteet. Ammatillinen koulutus takaa paikan työmarkkinoilta, ja työpaikka mahdollistaa sen, että nuori voi suunnitella ja elä sellaista elämää, josta hän haaveilee.

Mitä nuoret odottavat työelämältä?

Turun ammattikorkeakoulun Master School -opinnäytetyössä selvitettiin ammattiin opiskelevien nuorten ajatuksia urapoluista sekä tulevaisuuden toiveita työelämästä. Aineisto kerättiin neljässä nuortenraadissa, joissa oli mukana Turun ammatti-instituutissa (TAI) opiskelevia nuoria. Kaikki nuortenraatiin osallistuneet olivat sosiaali- ja terveysalaa opiskelevia, eli valmistumassa tulevaisuudessa lähihoitajiksi.

Tämän aineiston mukaan ammattiin opiskelevat nuoret ovat motivoituneita opiskeluun, sillä tutkintoon valmistuminen koetaan tärkeänä. Unelmien urapolkuun liittyvä vahvasti myös taloudellisuus, tarve tienata enemmän, jotta pärjää elämässä itsenäisesti. Opiskelijoiden tulevaisuudessa tärkeinä asioina näyttäytyivät hyvän työpaikan saaminen, perheen perustaminen, lapsen saaminen sekä oman kodin hankkiminen. Opiskeleminen ja ammattiin valmistuminen luo opiskelijoiden mielestä pohjan tulevaisuudessa pärjäämiselle. Myös työn monipuolisuus ja merkityksellisyys koettiin tärkeinä. Nämä tulokset tukivat jo aiemmin samasta aiheesta tehtyjä tutkimuksia.

Ågrenin (2021) mukaan ammatillinen koulutus takaa paikan työmarkkinoilta, ja työpaikka mahdollistaa sen, että nuori voi suunnitella ja elä sellaista elämää, josta hän haaveilee. Nuorisobarometrin mukaan työ ja sitä myötä turvattu toimeentulo ei ole itseisarvo: mahdollisuus vapaa-aikaan perheen ja ystävien kanssa, työn mielekkyys sekä arvoperusta koetaan vielä tärkeämpänä.

Työn mielekkyys ja monipuolisuus tärkeää nuorille

Nuoret ovat motivoituneita opiskeluun. Valmistuminen ammattiin koettiin tärkeänä, jotta nuori pääsee alan töihin ja ansaitsemaan rahaa. Työ itsessään ei kuitenkaan ole tärkeintä, vaan se koettiin enemmänkin välttämättömänä, jotta nuoret saavuttavat työn myötä turvattun toimeentulon. Tavoitteena on olla itsenäinen, muista riippumaton ja omillaan pärjäävä.

Tulevaisuuden tärkeimpinä asioina nuoret kokivat perheen perustamisen, lasten hankkimisen, oman kodin hankkiminen. Myös muut sosiaaliset suhteet ovat nuorille erittäin tärkeitä. Suurin osa ammattiin opiskelevista oli sitä mieltä, että työn pitää olla mielekästä ja monipuolista. Nuoret kuvailivat tulevaisuuden työn tärkeitä seikkoja monin eri sanoin: mielekäs, vaihteleva, mielenkiintoinen, kiinnostava ja merkityksellinen. Muita tärkeitä asioita nuorten mielestä ovat mukavat ja rennot työkaverit sekä kannustava esihenkilö.

Yrittäjyys vai alan vaihto?

Opinnäytetyön tuloksien perusteella osa nuorista oli selvästi suunnitellut omaa urapolkuaan jo toisen asteen opintoja pidemmälle. Suuri osa vastanneista haaveili saman alan ammattikorkeakouluopinnoista, kuten toimintaterapeutin, fysioterapeutin tai ensihoitajan ammateista.

Lisäksi urapolkuajatuksissa näkyi nuorten pohdinta yrittäjyydestä. Myös Nuorisobarometrissa (2019) saatiin samanlaisia tuloksia: liki 60 % prosenttia nuorista oli miettinyt kokeilevansa yrittäjyyttä jossain vaiheessa tulevaisuutta.

Kokonaan alan vaihto oli valitettavasti muutamalla TAI:n opiskelijalla jo tässä vaiheessa mielessä. Syitä tähän ei tässä aineistossa tullut esille, mutta tämänhetkisellä sosiaali- ja terveysalan negatiivisella julkisuuskuvalla saattanee olla osuutta asiaan.

Työtä ja hyvinvointia

Jo opiskeluiden aikana tulisi kiinnittää huomiota tulevaan työhyvinvointiin. Työhyvinvointiin liittyy vahvasti työn imu. Työn imu tarkoittaa myönteistä tunnetilaa, jossa ihminen kokee olevansa työssään tarmokas, omistautunut ja uppoutunut. Ihminen kokee työstään innostumisen tunteita sekä työn merkityksellisyyden.

Opinnäytetyön tuloksissa näkyi nuorten liittävän työhyvinvointiin työn imuun liittyviä myönteisiä tunnetiloja, kuten työn mielekkyttä ja merkityksellisyyttä. Työn imulla tiedetään olevan monia positiivisia vaikutuksia muun muassa hyvään työsuoritukseen, fyysiseen terveyteen sekä mielenterveyteen. Työn imun kannalta on tärkeää, että työssä voi käyttää monipuolisesti taitojaan,

oppia uutta ja kehittyä sekä se, että näkee omat aikaansaannoksensa työssään. Nuoria tulisikin tukea taitojen kartuttamisessa, jotta he saisivat myönteisiä kokemuksia jo opiskelun aikana.

Jo aiemmin on tutkittu, että uratavoitteeseen liittyvät menestysodotukset, uratavoitteen eteen ponnistelu ja uratavoitteeseen liittyvä stressi ovat yhteydessä myöhempään työidentiteetin kehitykseen (Marttinen, 2017). Henkilökohtaiset tavoitteet ovat käytännöllisiä apuvälineitä, kun arvioidaan ja tuetaan nuorten aikuisten identiteetin kehittymistä sekä hyvinvointia. Tämä tukee Luotsi-hankkeen ajatusta siitä, että nuorten omista ajatuksista ja tavoitteista lähtevät väyläopinnot auttavat nuoren hyvinvointia, työssäjaksamista ja urakehitystä.

Teksti:

Nina Rauta, Turku AMK, YAMK Master school – opiskelija

Minna Salakari, Turku AMK, lehtori, Luotsi-hankkeen projektipäällikkö

Anu Vaihekoski, Turku AMK, päätoiminen tuntiopettaja, Luotsi-hankkeen koordinaattori

Sanna-Maria Nurmi, Turku AMK, lehtori, opinnäytetyön tutoropettaja

Lähteet:

Dimock, M. 2018. Defining Generations: Where Millennials End and Generation Z Begins. March 1, 2018. Pew Research Center. Viitattu 16.11.2023. <http://www.pewresearch.org/fact-tank/2018/03/01/defining-generations-where-millennials-end-and-post-millennials-begin/>

Haikkola, L. & Myllyniemi, S. (toim.) 2020. Hyvää työtä! Nuorisobarometri 2019. Helsinki: Valtion nuorisoneuvosto, Nuorisotutkimusseura, Nuorisotutkimusverkosto & Opetus- ja kulttuuriministeriö, 9-108.

Martikainen, L. 2009. Kaaosta vai hallintaa: nuoren aikuisen elämän haasteet. Kuopio: Unipress.

Marttinen, E. 2017. Deciding on the Direction of Career and Life Personal Goals, Identity Development, and Well-Being during the Transition to Adulthood. Väitöskirja. Kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunta. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Viitattu 21.11.2023. <urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-7094-9>

Turun ammattikorkeakoulu. N.d.. Tutkimus, kehitys, innovaatiot. Projektit. Luotsi - hyvinvointijohtamisen ja alueellisen toimijayhteisön mallien kehittäminen oppilaitosympäristössä. Viitattu 21.11.2023. <https://www.turkuamk.fi/fi/tutkimus-kehitys-ja-innovaatiot/hae-projekteja/luotsi-hyvinvointijohtamisen-ja-alueellisen-toimij/>

Työterveyslaitos. 2023. Työn imua eniten ihmissuhdeammateissa ja hallinnollisessa johtamisessa. Työterveyslaitoksen mediatiedote. Julkaistu 22.3.2023. Viitattu 18.11.2023. <https://www.ttl.fi/ajankohtaista/tiedote/tyon-imua-eniten-ihmissuhdeammateissa-ja->

[hallinnollisessa-johtamistyossaps://www.ttl.fi/ajankohtaista/tiedote/tyon-imua-eniten-ihmissuhdeammateissa-ja-hallinnollisessa-johtamistyossa](https://www.ttl.fi/ajankohtaista/tiedote/tyon-imua-eniten-ihmissuhdeammateissa-ja-hallinnollisessa-johtamistyossa)

Ågren, S. 2021. Exploring Vocational Education Students' Visions of a Successful Transition to Working Life from the Perspective of Societal Belonging. *Journal of Applied Youth Studies* 4 (1), 67-81.